

φυτά ζῶσιν ἐντὸς τῆς αὐτῆς θερμοκρασίας καὶ ὑγρασίας, χωρὶς νὰ ἐφάπτονται μὲ τὴν ἐξω ἀτμοσφαῖραν, (ἥτις πολλάκις διαφέρει κατὰ 20 καὶ 30 βαθμοὺς τοῦ θερμομέτρου) πείθεται ὅτι ἡ διακωδωνισθεῖσα σειρά τῶν ἀτμοσφαιρικῶν φαινομένων καὶ φάσεων δὲν εἶχε κάμμιναν ἐπιβρόχην ἐπὶ φυτῶν καλλιεργούμενων ἐντὸς ὑλοσκεπῶς καὶ σταθερῶς θερμαινόμενου δώματος· ἄλλη λοιπὸν ἦτον ἡ ἀρχὴ τῆς νόσου, καὶ φαίνεται ὅτι εἰ σπόροι τῶν παρατίτων τούτων μυκήτων ὑπῆρχον κατ' ἀρχὰς μὲν εἰς μικρὰν ποσότητα, ὅτε εἴναι καὶ δυσθεώρητοι καὶ ἀβλαβεῖς, πληθυνθέντες δὲ μετὰ ταῦτα διὰ μιᾶς καὶ ἐπ' ἄπειρον, ἐσχημάτισαν τὸ κακόν.

Ἀπὸ Ἀγγλίας μετέβη εἰς τὴν γείτονα Γαλλίαν κατὰ τὸ 1849, ὅπου προσέβαλε πολλὰς ἀμπέλους, καὶ ὅπου ἀκόμῃ ἐξακολουθεῖ καταστρέφουσα τὴν καρποφορίαν των. Πολλοὶ δὲ ἐκ τῶν ἀναγνωστῶν μου, φύσει λεπτομερεῖς ἐξετάσται, θέλουσι μὲ ἐρωτήσει πῶς ἔγεινε τὸ δυσμάτιον τοῦτο πῆδημα, ἀπὸ ἐν εἰς ἄλλο Κράτος· ἀλλ' ἰδοὺ ἐπὶ τὸ φυσικοϊστορικώτερον ὁ λόγος.

Γνωρίζομεν ὅτι αἱ ἀπὸ τοῦ πυθμένος τοῦ Ὠκεανοῦ ἀναρπύμεναι νῆσοι σχηματίζονται ὑπὸ τῆς ἐπ' ἄπειρον ἐπισωρεύσεως καὶ τοῦ πολλαπλασιασμοῦ μικρῶν τινων ζωοφύτων, συγκείμεναι δὲ καθ' ὁλοκληρίαν ἀπὸ τὰ μικρὰ κελύφη αὐτῶν, ἅτινα εἶναι καθαρὰ σχεδὸν ἀνθρωπικῇ τίτανος, μόλις φθάζωσι τὴν ἐπιράγειαν τῶν ὑδάτων καλύπτονται μετ' ὀλίγον ἀπὸ πλουσίαν θλάττησιν, συγγενῇ καὶ ὁμοίαν μὲ τὴν τῶν πλησιεστέρων Ἡπειρών καὶ νήτων. Φυσικῶς τῷ λόγῳ τὰ φυτά ταῦτα δὲν τὰ ἐφύτευαν χεῖρες ἀνθρώπων, οὐδὲ δυνάμεθα νὰ ὑποθεώμεν ὅτι αὐτομάτως καὶ ἄνευ σπερμάτων ἐβλάστησαν· ἀναγκάως, λοιπὸν, τὰ ἀπὸ τῶν ὁποίων ἐβλάστησαν σπέρματα δι' ἄλλου τινος μέσου μετακομίσθησαν. Πρὸς τοῦτον δὲ τὸν σκοπὸν ἡ φύσις μυρίας ἐπενόησεν γεφύρας, διότι, πολλὰ τῶν σπερμάτων ἔχουσι πτεροειδεῖς τινες ἀποφύσεις, τρίχας, ἢ μεμβράνας δι' ὧν εὐκόλως αἰωροῦνται καὶ διὰ τῶν ἀνέμων μετακομίζονται, ἄλλα μεταφέρονται διὰ τῶν κυμάτων εἰς χιλιάδας μιλίων ἀπόστασιν, χωρὶς νὰ χάσῃ τὴν βλαστητικὴν τῶν δυνάμιν, καὶ ἄλλα πάλιν μετακομίζουσιν ὡς πλοῖα ἱστιοφόρα τὰ περιόδικα πτηνά. Τοιούτοτρόπως αἱ ἄγοιαι ἐκείναι καὶ ξηραὶ νῆσοι καλύπτονται μετ' ὀλίγον ἀπὸ δάση, τῶν ὁποίων τὰ καταπίπτοντα φύλλα τροποποιοῦσι, τὸ ἔδαφος καὶ τὸ κατιστῶσι βαθμῶδον γόνιμον. Γνωρίζομεν προσέτι, ὅτι τὰ δίοικα φυτὰ καὶ δένδρα (οἷον φοίνικες καὶ τὰ παρόμοια) τῶν ὁποίων τὰ θήλεα ζῶσι λεύγας τινὰς πολλάκις μακρὰν τῶν ἀρρένων, οὐχ' ἥτιον γονιμοποιοῦνται καὶ καρποφοροῦσι, διότι, ἡ γονιμοποιούσα τὰ θήλεα ἄνθη κόνις, ἡ γῦρς, (pollen) μεταφέρεται διὰ τοῦ ἀνέμου ἐπ' αὐτὰ [3].

Ἄν λοιπὸν οἱ ἄνεμοι μεταφέρουσι τῶν φανερογὰμων φυτῶν τὰ μεγάλα σπέρματα, ἂν μεταφέρουσι τὴν γῦριν τῶν ἀρρένων ἀνθῶν εἰς μακρυνὰ διαστήματα, τῆς ὁποίας οἱ κόκκοι ὅσον λεπτοὶ καὶ ἂν ὑποτιθῶσιν πάντοτε εἶναι ὁρατοὶ διὰ τοῦ γυμνοῦ ὀφθαλμοῦ, πολλῶ μᾶλλον δύναται νὰ μεταφέρωσι μικροσκοπι-

κοῦ τινος φυτιδίου τοὺς ἀφανεῖς σπόρους, οἵτινες, καὶ δὲ μεγεθύνσεως 600 διαμέτρων καθίστανται εἰς Κόρυς δὲ οἶδε, καλοὶ μου ἀναγνώσται, πῶς χιλιάδας ἐξ αὐτῶν ἀπ' οὗ τὸ κακὸν ἐπολλαπλασιάσθη ἐν Ἑλλάδι, καὶ ἐγὼ τώρα γράφων, καὶ οὐκ ἀγινώσκοντες καταπίνομεν διὰ τῆς ἀναπνοῆς.

Ἀπὸ Γαλλίας μετέβη περίσου εἰς Ἱταλίαν· εἰς τὴν Σικελίαν ἐπέφερεν ἐφέτος τὴν φθορὰν ὥστε, κατὰ τινὰ ἐπιστολὴν τὴν ὁποίαν ἐσχάτως ἀνέγνωσα, ὁ ῥάγα δὲν ἐλπίζωσι νὰ τρυγήσωσι. Ἀπὸ Ἱταλίας μετέβη εἰς Ἑλλάδα, ὅπου, εἶναι ἄδηλον ἐπὶ πόσον θέλει ταμαστῆσαι τὸν τόπον. Ἐκαμε λοιπὸν ἡ ἀσθένεια αὐτοῦ τῆς ἀμπέλου εἶδος τῆς μεγάλῃς περιουσίας, ἀνάλογον τῆς ἐκείνης τὴν ὁποίαν οὐδέποτε τινες ἐπιδημικαὶ νύκτες ἀμύνουσιν ἐπὶ τῆς γῆς, θερμίζουσι ἀνὰ μυριάδας τοὺς κατοίκους τοῦ πλανήτου μας. Εἶναι δὲ πιθανόν, ἢ προῶν, ὅτι τὸ ἐρχόμενον ἔτος θέλει προσβάλλει τὴν γείτονα Τουρκίαν, καὶ ἰδίως τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἀμπέλους, καὶ κύριος οἶδε, πῶς θέλει φθάσει.

§ Γ. Ὑπὸ ποίας εὐνοϊκᾶς περιστάσεως αὐτὰν τὸ κακόν, καὶ ποίας ἀμπέλου προσβάλλει περισσώτερον

Καθὼς ὅλα τὰ φυτὰ διὰ τὰ ἀναπτύχθωσιν ἀπὸ τοῦσιν εὐνοϊκᾶς τινὰς περιστάσεις, οὕτω καὶ εἰ μὴ τὰς ἀπαιτοῦσι ἰδιάζοντα τινὰ μέσα· ταῦτα δὲ εἶναι, ὀλίγον φῶς, ὑγρασία μετὰ θερμότητος, καὶ νημερὺς ὕδαν δὲ ἐνθυμηθῶμεν τὰς τελευταίας ἡμέρας τοῦ Ἰφειτεινοῦ ἔαρος, αἵτινες ἦσαν εἰς ἄκρον οὐκ ἐπὶ καὶ ὑγραί, ὅ-αν ἀναπολήσωμεν τοὺς συνεχεῖς ὑπὸ καὶ τὴν καταπεσούσαν κατὰ τὸν Μάρτιον ἄφθονον γῆνα, μετὰ τὴν ὁποίαν ἀμέσως ἐπῆλθεν ὀχληρὸς καὶνὸς θέλομεν ἰδεῖ, ὅτι τὸ κακὸν ἐπολλαπλασιάσθη παρ' ἡμῶν ἐν μέρει δι' αὐτῶν τῶν ἀτμοσφαιρικῶν ἀνωμاليῶν. Καὶ ἐνταῦθα μόνον ἔχει τὸν τόπον τῆς ἡ ἐπιβροχῆς ἀτμοσφαιρας, καὶ τῆς σειράς τῶν φυσικολογικῶν φαινομένων ἅτινα δὲν ἐπροξένησαν αὐτὰ τὸ κακὸν ἀλλ' ἐπροστάτευσαν τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἔξωθεν μετακομισθέντων σπερμάτων του. Ὅθεν, ἐάν ἔχομεν τὴν καλὴν τύχην νὰ ἴδωμεν τὸ τέλος τοῦ ἐρχομένου ἔαρος, καὶ πρὸ πάντων τὸν Ἀπρίλιον καὶ Μάιον ἡμῶν καὶ ἄνευ βροχῶν, πιθανόν ἡ νόσος νὰ παραρριθῇ, ἢ καὶ ὅλως διόλου νὰ ἐξαφανισθῇ. Ἀλλὰ χωρὶς νὰ ἔχωμεν τὴν παραμικρὰν ἐπιθυμίαν τοῦ γεινῶμεν μάντις κακῶν, λέγομεν μετ' ἐπιστημονικῆς πεποιθήσεως, ὅτι θέλομεν εὖρεθῇ καθ' ὅσον ἀπορᾷ σταφιδαμπέλου τοῦλάχιστον, εἰς τὴν ἐφετεινὴν δευτέρου θέσιν τῶν Σικελῶν.

Τὸ Τυκκερινὸν ὠίδιον προσβάλλει ἐν γείναι ἀμπέλου, διὰ τοῦτο πρὸς τὰς σταφίδας, αἵτινες ἀπλῆ τῆς ἀμπέλου παραλλαγῇ (varietas) ὑπαγομένην τὸ αὐτὸ Βοτανικὸν εἶδος τοῦ Vitis Vinifera (ἀμπέλος ἡ οἰνοφόρος) προσέβαλε καὶ ὅλας σχεδὸν τὰς ἀμπέλους τῆς Πελοποννήσου καὶ τῆς Ἀττικῆς. Ἐπὶ ὁμοῦς ἡ κοινὴ ἀμπέλος καὶ αἱ οἰνοφόροι σταφυλαὶ γίνονται εὐρωστίαν περισσώτεραν, διὰ τοῦτο καὶ δευτέρου βλάβην προξενεῖ εἰς αὐτάς. Προσβάλλει δὲ ἡ νόσος ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὰς μελανὰς σταφυλάς,

(3) Ἴδε τὸ εἰς τὸ πρῶτον τεῦχος τῆς Μνημοσύνης ἀρθρον μου ἀνὰ τὸν γράμμου